

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการสร้างเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลพบุรี ฉบับนี้ ใช้วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่าง การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเพื่อค้นหาสภาวะการดำเนินงานและการบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ของจังหวัดลพบุรี รวมทั้ง ประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมของจังหวัดลพบุรี ส่วนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อเจาะลึกในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และวิเคราะห์มุมมองเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการประสานงานจากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มที่เข้มแข็ง และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ยังขาดความเข้มแข็งถึงการดำเนินงานตามแผนธุรกิจ รวมทั้ง การสนทนากลุ่มย่อย เพื่อกำหนดแนวทางในการสร้างเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป โดยรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการศึกษา มีดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาที่อาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจ กลุ่มประชากรเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี เพื่อค้นหาสภาวะ การดำเนินงานและการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ของจังหวัดลพบุรี รวมทั้ง ประเด็น ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมของจังหวัดลพบุรี ดังนี้

1. ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการ และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ซึ่งมีจำนวน 633 กลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลพบุรี, 2556)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คำนวณตัวแทน ที่เป็นผู้ประกอบการและสมาชิกจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากทราบจำนวนประชากร จึงใช้ การคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากสูตรกรณีทราบจำนวนประชากร (Yamane, 1979, p.1088) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
	e	=	ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น

กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ($e = .05$) ด้วยความเชื่อมั่น 95% คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{633}{1 + (633)(.05)^2} \\
 &= 245.06 \\
 &= 245 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 245 คน โดยกระจายในอำเภอต่าง ๆ ด้วยการใช้จำนวนวิสาหกิจชุมชนเป็นฐานในการกระจายเก็บข้อมูลครอบคลุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นตัวแทนตามข้อมูลในช่องครั้งที่ 1 แต่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรรมการและสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ คณะผู้วิจัยจึงทำการแจกแบบสอบถามเพิ่มเติมอีก จำนวน 155 ราย กระจายในอำเภอต่าง ๆ ตามข้อมูลในตารางครั้งที่ 2

สรุป คณะผู้วิจัยได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง โดยเป็นตัวอย่างในกลุ่มผู้ประกอบการหรือกรรมการบริหาร 245 ตัวอย่าง และเป็นสมาชิกวิสาหกิจ จำนวน 155 ตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

อำเภอ	ครั้งที่ 1 ผู้ประกอบการหรือกรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชน		ครั้งที่ 2 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน	ครั้งที่ 1 และ 2	หมายเหตุ
	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่างที่เก็บเพิ่ม	ยอดรวม	
เมือง	140	54	30	84	
ท่าหลวง	39	15	12	27	
ชัยบาดาล	88	34	18	52	
ท่าเรือ	42	16	5	21	
บ้านหมี่	60	23	35	58	
พัฒนานิคม	77	30	24	54	
โคกสำโรง	36	14	2	16	
สระโบสถ์	17	7	2	9	
โคกเจริญ	23	9	9	18	
ลำสนธิ	52	20	2	22	
หนองม่วง	59	23	16	39	
รวม	633	245	155	400	

3. วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการหรือกรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชนให้ได้จำนวนตัวอย่างครบ 245 ราย และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 155 ราย รวมทั้งหมด 400 ราย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาถึงกรอบแนวคิดที่ทำการศึกษากับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ทั้งข้อมูลพื้นฐานและกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานของธุรกิจต้องดำเนินการ อันได้แก่ การดำเนินการในด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงิน และด้านบุคคล

2) ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

3) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

4) ทำการ Pre-test แบบสอบถามกับกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดลพบุรี จำนวน 15 ชุด เพื่อตรวจสอบความบกพร่องของเครื่องมือ

5) นำผลการ Pre-test เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในภาคสนาม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลที่เป็นทุติยภูมิ ดังนี้

ข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากตำรา ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่อยู่ในรูป Disked จากหน่วยงานราชการและเอกชน เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน กรมพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมสหกรณ์การเกษตร รวมทั้ง องค์การอิสระ และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

ข้อมูลปฐมภูมิ

คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลพบุรี จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยการเก็บครั้งที่ 1 คณะนักวิจัยและทีมงานทำการเก็บข้อมูลจากสมาชิกและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน โดยติดต่อประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดลพบุรี ขอเข้าร่วมเก็บข้อมูลในการอบรมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนของอำเภอต่าง ๆ โดยมีกำหนดการในการเก็บข้อมูลตามตารางกำหนดการและสถานที่ฝึกอบรมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตามแผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี ปี 2557

วัน เดือน ปี			อำเภอ	เป้าหมาย (ราย)	สถานที่
อังคาร พุธ	25	กุมภาพันธ์ 2557	ท่าหลวง	40	ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรหัวลำ
	26				
พฤหัสบดี ศุกร์	6	มีนาคม 2557	ชัยบาดาล	70	มูลนิธิพุทธธรรม ลำานรายณ์
	7				
อังคาร พุธ	11	มีนาคม 2557	ลำานสนธิ	45	องค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองรี
	12				
อังคาร พุธ	18	มีนาคม 2557	พัฒนานิคม	65	ห้องประชุม สำนักงานเกษตร
	19				
พฤหัสบดี ศุกร์	20	มีนาคม 2557	เมือง	100	
	21				
อังคาร พุธ	25	มีนาคม 2557	โคกเจริญ	35	
	26				
พฤหัสบดี ศุกร์	27	มีนาคม 2557	บ้านหมี่	65	
	28				
พฤหัสบดี ศุกร์	3	เมษายน 2557	สระโบสถ์	35	
	4				
อังคาร พุธ	8	เมษายน 2557	หนองม่วง	60	
	9				
อังคาร พุธ	22	เมษายน 2557	ท่าม่วง	45	
	23				
พฤหัสบดี ศุกร์	24	เมษายน 2557	โคกสำโรง	40	ห้องประชุม สวนอาหารแสงจันทร์
	25				

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลพบุรี, 2557

ในการเก็บครั้งที่ 1 คณะนักวิจัยได้สร้างทีมงาน ซึ่งประกอบด้วย นักศึกษาและคณาจารย์ เข้าร่วม เพื่อทำการเก็บข้อมูลตามที่ระบุในตาราง โดยทีมงานภาคสนามได้รับการอบรมในเรื่องของประเด็นคำถามและความเข้าใจในบริบทต่าง ๆ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น รวมทั้งเน้นการเก็บข้อมูลที่เป็นสมาชิกซึ่งเป็นผู้ประกอบการด้วย ในการเก็บข้อมูลครั้งแรกมีอำเภอลำสนธิและอำเภอสระโบสถ์ ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาการอำเภอช่วยในการดำเนินการ

สำหรับการดำเนินการในการแจกครั้งที่สอง คณะนักวิจัยได้ทำการประสานงานไปยังนายอำเภอทุกอำเภอ เพื่อการประสานงานเข้าไปในพื้นที่ โดยทางสำนักงานเกษตรอำเภอทำหน้าที่ในการประสานงานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ โดยบางอำเภอทางสำนักงานเกษตรและสำนักงานพัฒนาชุมชนดำเนินการประสานเก็บรวบรวมข้อมูลส่งให้ในภายหลัง หลังจาก

ดำเนินการเก็บรวบรวมเป็นที่เรียบร้อยทางคณะนักวิจัยได้ทำการนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทำการแจกแจงข้อมูลและทำการวิเคราะห์

6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้

- 1) ตรวจสอบข้อมูล (Editing) โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และคัดเอาแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก ซึ่งในขั้นของการเก็บข้อมูล หากมีความเป็นไปได้ ทีมภาคสนามจะทำการตรวจสอบเบื้องต้น หากข้อมูลไม่สมบูรณ์จะมีการแจกซ่อมทันที
- 2) ลงรหัส (Coding) โดยนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้
- 3) ประมวลผลข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการลงรหัสเรียบร้อยแล้วมาบันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

- 1) สถิติที่ใช้ในการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
- 2) สถิติเชิงพรรณนาในที่นี้ นักวิจัยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละในการแปลความของข้อมูล โดยมีการแยกแยะข้อมูลเป็นรายอำเภอ เพื่อประกอบการพิจารณาการศึกษาในเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่สำเร็จ กลุ่มผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวนทั้งสิ้น 52 คน ประกอบด้วย

อำเภอ	ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ	จำนวน
เมือง	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนากรชุมชน	4
ชัยบาดาล	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนากรชุมชน	4
พัฒนานิคม	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนากรชุมชน	4
ท่าหลวง	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนากรชุมชน	4
ลำสนธิ	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนากรชุมชน	4
สระโบสถ์	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนากรชุมชน	4
โคกเจริญ	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนากรชุมชน	4
หนองม่วง	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนากรชุมชน	4

อำเภอ	ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ	จำนวน
โคกสำโรง	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนาชุมชน	4
บ้านหมี่	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนาชุมชน	4
ท่าม่วง	กรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรอำเภอ พัฒนาชุมชน	4
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการวิสาหกิจฯ		1
ช่างตัดเสื้อ		3
กลุ่มวิสาหกิจผ้าทอ		5
รวม		52

2. วิธีการสุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non – probability sampling) ประกอบด้วย

- 1) วิธีการสุ่มแบบใช้วิจารณญาณ (Judgemental sampling) จากกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนตามที่แสดงในตาราง
- 2) วิธีการสุ่มแบบก้อนหิมะ (Snow ball sampling) โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลแนะนำบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมที่จะให้ข้อมูลได้จนครบตามจำนวน 52 คน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อข้อมูลอ้อมตัว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

- 1) ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
- 2) การศึกษาข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตร่วมกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม
- 3) การสนทนากลุ่มย่อย 2กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ 2 กลุ่มที่เป็นกลุ่มผ้าทอโคกเจริญ และกลุ่มที่ประกอบจากส่วนต่าง ๆ เพื่อวางแผนงานในการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้มีความยั่งยืน กลุ่มละประมาณ 10 ราย จำนวนกลุ่มละ 1 ครั้ง

4) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

4. **วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล** เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครบตามจำนวนที่กำหนดแล้ว คณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาบันทึกรายละเอียดตามประเด็นการสัมภาษณ์ และสรุปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอเป็นความเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สถานที่ทำการเก็บข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่วิจัย คือ เขตตำบลในทุกอำเภอ ทั้ง 11 อำเภอของจังหวัดลพบุรี

ภาพที่ 3.1 พื้นที่จังหวัดลพบุรี

ที่มา: http://www.google.co.th/search?q=พื้นที่จังหวัดลพบุรี&es_sm=122&biw=1034&bih=619&tbm=isch&imgil=IR8dEcqkzjKN เข้าถึงข้อมูล ธันวาคม 2557

แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการวางแผน ดังนี้

1. ระยะเวลาทำการวิจัย

โครงการวิจัยนี้กำหนดระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2556 ถึง 30 กันยายน 2558